

Evakkojen lasten yhteinen tarina

Tuore Hellä Neuvonen-Seppäsen kerronnallinen väitöskirja ”Menetetyn Karjalan valot ja varjot: Siirtokarjalaisuus evakon lapsen elämässä” on pioneerityö sotien jälkeen syntyneistä evakkojen lapsista, jotka eivät itse ole kokeneet henkilökohtaisesti sotaa.

Itä-Suomen yliopistossa 29.8.2020 hyväksytyn tutkimuksen laajana viitekehyksenä on *narratiivisen kiertokulun malli* ja siinä erityisesti *sisäinen tarina*.

Väitöskirjaa varten on haastateltu 5 evakkoa, 18 evakonlasta ja 6 evakon lapsenlasta. Lisäksi on haastateltu sukulaisia. Väitöskirjassa kulkee autoetnografinen säie, jossa tutkija kertoo omista kokemuksistaan evakon lapsena ja karjalaisen äidin suvun kertomuksen. Erilaiset kertomukset kietoutuvat toisiinsa tarina tarinassa -mallin mukaisesti.

Tavoitteena oli löytää kertomusten ja henkilökohtaisten sisäisten tarinoiden avulla laajempi kollektiivinen tarina siitä, keitä evakkojen lapset ovat. Väitöskirjan ydinajatuksena on se, että perheen tarina siirtyy osaksi lapsen elämäkertomusta.

Väitöskirjassa evakkojen lapset arvioivat evakkovanhempiensa karjalaisuutta ja sitä, miten karjalaisuus näkyi kotona sekä konkreettisesti että ilmapiirissä. Evakkovanhemman kaipuu Karjalaan ja juurettomuuden tunne näkyivät usein siirtyneen osaksi lasten elämäkertomusta.

Siirtokarjalaisilta evakoilta siirtyi lapsille sekä valoa että varjoa. Lapsen elämää valaisivat karjalaiset myönteiset ominaisuudet, kuten yhteisöllisyys, iloisuus ja myönteinen asenne elämään sekä neuvokkuus ja kekseliäisyys. Taakaksi saattoi muodostua opittu tarve miellyttää muita, jotta tuntisi itsensä hyväksytyksi. Vanhemman ja joskus lasten huono kohtelu opetti empatiaa huono-osaisia kohtaan, mutta sai aikaan myös lapsissa huonommuuden tunnetta, joka kirvoitti yritteliäisyyteen ja lisäsi näyttämisen halua.

Evakkous vaikutti evakkojen lasten ammatillisiin valintoihin. Lapset matkustelivat ja/tai työskentelivät ulkomailla. Oli ihmettelyä siitä, että monet evakkojen lapset ohjautuivat auttamisammatteihin. Evakkous vaikutti myös muulla tavalla. Esimerkiksi isovanhemmilta saatua tarinaperinnettä voitiin käyttää ammatissa tai luterilaisortodoksisessa ilmapiirissä kasvanut evakon lapsi on työskennellyt ekumeenisessa kirkon työssä.

Väitöskirja on liki 300-sivuinen ja kiinnostava luettava tarinallisuutensa takia. Tutkimus on mittava ja monitieteellinen lähdeaineistoltaan. Tutkija esittää runsaasti jatkotutkimusaiheita arvioidessaan tutkimustaan.

Terttu Munnukka

Voit katsoa väitöstilaisuuden tästä linkistä.

<https://www.youtube.com/watch?v=2KA8vTXuy4c>